

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Željka Krmpotić

PRISTUPANJE REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI

**ACCESSION OF THE REPUBLIC OF CROATIA TO THE
EUROPEAN UNION**

Završni rad

Gospić, 2017.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni studij Upravno pravo

PRISTUPANJE REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI

**ACCESSION OF THE REPUBLIC OF CROATIA TO THE
EUROPEAN UNION**

Završni rad

MENTOR

dr.sc. Branislav Šutić, prof.

STUDENT

Željka Krmpotić

JMBAG:2963000167/09

Gospić, rujan 2017.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Prilog 1

OTRAVNI odjel

Gospić, 17. 07. 2017.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku Željka Kimpotić MBS: 0296014455

Studentu stručnog studija OTRAVNI izdaje se tema završnog rada pod nazivom

PRISTUPANJE REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNJI

Sadržaj zadatka:

Povijest, ciljevi i institucije EU, države članice EU;
Hrvatski put u EU, kriteriji za članstvo i put prema
EU, pregovori o pristupanju, kronologija pregovora;
prednosti i nedostaci Hrvatske u EU, što se
promijenilo i što je novo za Hrvatske građane od
1. siječnja 2013. god.?

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Dr. sc. BRANISLAV BURE zadano: 17. 07. 2017
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Pročelnik odjela: Dr. sc. Vlatka Jurić, v. prođ. predati do: 31. 09. 2017
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Student: Željka Kimpotić primio zadatak: 17. 07. 2017
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom PRISTUPANJE REPUBLIKE
HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI izradio/la samostalno pod
nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr. sc. Branislava Šutca, z/od.

Ime i prezime

Željka Krmpotić
(potpis studenta)

Sažetak

Europska unija je nadnacionalna institucija koja je utemeljena na četiri slobode, a to su sloboda kretanja ljudi, kapitala, robe i usluga unutar unutarnjih granica Unije. Sloboda kretanja roba, ljudi, usluga i kapitala unutar granica Europske unije povećava konkurentnost među pojedinim državama članicama, ali ujedno i znatno povećava tržište na kojem europski poslovni subjekti mogu poslovati. Mir i stabilnost prirodna je želja većine sadašnjih i budućih državljana Europske unije. Gospodarski prosperitet te rast uslijed sudjelovanja na unutarnjem tržištu Europske unije očekivana je korist novih država članica, pa tako i Republike Hrvatske, što omogućava dobrobit društva i povoljnije trgovinske odnose kao i privlačenje stranih investicija.

Posljednja država koja je ušla u Europsku uniju, upravo je Republika Hrvatska, koja je nakon dugotrajnog procesa, od dana predaje zahtjeva za članstvo i ispunjavanja svih kriterija, 1. srpnja 2013. postala punopravna članica Europske unije. Ta godina će se uvijek pamтити kao veliki uspjeh za Republiku Hrvatsku jer je nakon mukotrpnih pregovora postala dijelom Europske obitelji. Uključivanje u Europsku uniju donijelo je mogućnost ravnopravnog sudjelovanja na jedinstvenome europskom tržištu, slobodan protok roba, usluga, radne snage i kapitala, dotok investicija i novih tehnologija, te pristupa strukturnim fondovima Europske unije. Europski fondovi predstavljaju pomoć kod ravnomjernog razvoja hrvatskih regija, modernizacije poljoprivrede, očuvanja okoliša, razvoja infrastrukture i kvalitetnijeg obrazovanja, kao i mnoge druge mogućnosti koje će doprinijeti poboljšanju cjelokupnog gospodarstva i ukupnog razvitka RH.

Ključne riječi: Europska unija, Republika Hrvatska, sloboda, gospodarstvo, članica, građani, fondovi.

Abstract

EU is supranational institution founded on four freedoms which are freedom of movement of people, capital, goods and services inside of EU borders. Freedom of movement of people, capital, goods and services inside of EU borders rises the competitiveness between some EU member states but it also greatly rises markets on which European businesses can operate. Peace and stability is natural wish from mostly all current and future EU citizens. Economic prosperity and rise because of participation in EU market is expected benefit from all new member states as it's from Republic of Croatia, which allows wellbeing of society, better market relations and attraction of foreign investments. Last member state to enter EU was Republic of Croatia which is after longterm process, from the day it submitted a membership application and fulfilled all criteria, finally on July 1st 2013 became legitimate member of EU. That year will always be remembered as a year of great succes for Croatia because it bacame part of European family after difficult negotiations. Entering EU brought a lot of possibilities of equally participation on unique market, free goods flow, workers andi capital, flow of investments, new technologies and access to EU structural funds. EU funds represent help in equally development of Croatian regions, modernization of farming, enviroment preservation, develop of infrastructure and better education and lot of other possibilities which will benefit whole economy.

Key words: European union, Republic of Croatia, freedom, economy, member, citizens, funds.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
	1.1. Svrha i cilj istraživanja.....	2
	1.2. Hipoteza rada.....	2
	1.3. Struktura rada.....	2
	1.4. Znanstvene metode.....	3
2.	EUROPSKA UNIJA.....	4
	2.1. Povijest.....	4
	2.2. Ciljevi EU.....	6
	2.3. Institucije EU-a.....	7
	2.3.1. Europska komisija.....	8
	2.3.2. Vijeće Europske unije.....	8
	2.3.3. Europski parlament.....	9
	2.3.4. Europski sud.....	9
	2.3.5. Revizorski sud.....	10
	2.4. Države članice Europske unije.....	10
3.	HRVATSKI PUT U EUROPSKU UNIJU.....	12
	3.1. Kriteriji za članstvo i put prema EU.....	12
	3.2. Pregovori o pristupanju.....	17
	3.3. Kronologija pregovora.....	22
	3.3.1. Prvo izvješće o napretku.....	22
	3.3.2. Drugo izvješće o napretku.....	23
	3.3.3. Treće izvješće o napretku.....	23
	3.3.4. Četvrto izvješće o napretku.....	24
	3.3.5. Peto izvješće o napretku.....	24
4.	HRVATSKA U EUROPSKOJ UNIJI – prednosti i nedostaci.....	27
	4.1. Prednosti.....	27
	4.1.1. Financije.....	28
	4.1.2. Gospodarstvo.....	28
	4.1.3. Poljoprivreda.....	29
	4.1.4. Obrazovanje.....	29

4.1.5.Kohezijska politika.....	31
4.2.Nedostaci.....	34
5. ŠTO SE PROMIJENILO I ŠTO JE NOVO ZA HRVATSKE GRAĐANE OD 1. SRPNJA 2013.?.....	36
6. ZAKLJUČAK.....	39
LITERATURA.....	41
POPIS ILUSTRACIJA.....	42

1. UVOD

Europska unija je regionalna organizacija europskih država kroz koju članice ostvaruju zajedničke ciljeve kao što su uravnotežen gospodarski i društveni razvoj, visoka razina zaposlenosti, te zaštita prava i interesa građana. Europska unija više je od konfederacije država, ali nije ni federacija, zapravo predstavlja novu strukturu koja ne pripada niti u jednu tradicionalnu pravnu kategoriju. Razlozi osnivanja su stvaranje uvjeta za trajni mir na europskom prostoru, nakon Drugog svjetskog rata, te novog poretka utemeljenog na zajedničkim interesima i na ugovorima koji jamče vladavinu prava i jednakost među svim državama. Europska unija jedinstvena je međuvladina i nadnacionalna zajednica europskih država, nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo 1951. godine između šest država Belgije, Francuske, Njemačke, Italije, Luksemburga i Nizozemske. Europska unija formalno je uspostavljena 1. studenoga 1993. godine stupanjem na snagu Ugovora o Europskoj uniji, poznatiji kao Ugovor iz Maastrichta. Europska unija danas broji 28 država članica. Prostire se na 4.381.324 km², a broji oko 508 milijuna stanovnika. Prva država koja će vjerojatno izaći iz Europske unije je Ujedinjeno Kraljevstvo čija vlada je 29. ožujka 2017., nakon referenduma održanog u lipnju 2016., podnijela zahtjev za razdruživanje Ujedinjenog Kraljevstva od Europske unije. Jedan od glavnih ciljeva vanjske politike Republike Hrvatske bio je ulazak u punopravno članstvo Europske unije. Hrvatska je podnijela zahtjev za punopravno članstvo 21. veljače 2003. godine, a službeni status kandidata za članstvo u EU dobila je 18. lipnja 2004. Pristupni progovori, koji su trebali započeti u ožujku 2005., odgođeni su, a kao uvjet za početak pregovora istaknuta je potpuna suradnja s Haškim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije. Pregovori su službeno otvoreni 3. listopada 2005. godine, nakon što je glavna haška tužiteljica potvrdila potpunu suradnju Hrvatske s Haškim sudom. Pregovori o članstvu u Europskoj uniji bili su podijeljeni u nekoliko faza. Dana 1. srpnja 2013. godine Republika Hrvatska postala je 28. punopravna članica Europske unije.

1.1. SVRHA I CILJ ISTRAŽIVANJA

Svrha istraživanja je što detaljnije objasniti pojam Europske unije, te njezinu ulogu i utjecaj na Republiku Hrvatsku, od 01. srpnja 2013., kada je postala njenom punopravnom članicom.

Cilj završnog rada je što preciznije objasniti razloge, metode, posljedice i način ulaska Republike Hrvatske u EU.

1.2. HIPOTEZA RADA

U okviru predmeta istraživanja postavlja se i temeljna hipoteza rada - ovim radom želim objasniti i prikazati postupak ulaska Republike Hrvatske u EU, kao i sve prednosti i nedostatke koje nam je donijelo punopravno članstvo.

1.3. STRUKTURA RADA

Ovaj rad je objedinjen u šest međusobno povezanih tematskih cjelina poredanih prema logičnom redoslijedu i važnosti.

U uvodu je sadržan osnovni problem i predmet istraživanja, definirani su njegova svrha i cilj te je postavljena temeljna hipoteza. Obrazložena je struktura i znanstvene metode korištene prilikom izrade samog rada.

U drugom dijelu pod nazivom EUROPSKA UNIJA, govori se vrijednostima EU, te ciljevima, zadaćama i institucijama EU.

U trećem dijelu pod nazivom HRVATSKI PUT U EUROPSKU UNIJU govori se o kriterijima koje je potrebo ispuniti potrebnim za članstvo i put prema EU, te kronološki, o pristupnim pregovorima RH sa Europskom unijom.

U četvrtom dijelu pod nazivom HRVATSKA U EUROPSKOJ UNIJI – PREDNOSTI I NEDOSTATCI, dat je prikaz prednosti ulaska RH u EU kroz područja financija gospodarstva, poljoprivrede, obrazovanja i dr., te kratak osvrt na nedostatke koje je donio ulazak RH u EU.

Peta cjelina pod nazivom ŠTO SE PROMIJENILO I ŠTO JE NOVO ZA HRVATSKE GRAĐANE OD 01. SRPNJA 2013., govori o zaista velikom broju prednosti koje je ulazak RH u EU donio za građane RH.

Zaključak je završni dio i donosi sustavan i jezgrovit prikaz relevantnih spoznaja, činjenica i stavova koji su opširnije razrađeni u samom radu.

1.4. ZNANSTVENE METODE

U izradi ovog rada korištena je dostupna stručna literatura o navedenom predmetu istraživanja. Njezinim analiziranjem, nadopunjavanjem i uspoređivanjem izvelo se cjelokupno istraživanje. Prilikom izrade rada nastojalo se što objektivnije izložiti sve činjenice i informacije do kojih se došlo, vodeći pri tome računa o njihovoj pouzdanosti i točnosti.

2. EUROPSKA UNIJA

Europska unija, engl. European Union, (dalje: EU), međuvladina je i nadnacionalna organizacija 28 europskih država kojoj su ciljevi gospodarska i politička integracija europskoga kontinenta. *Europska unija je utemeljena na vrijednostima poštivanja ljudskoga dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava, uključujući pravo pojedinaca da pripadaju manjinama. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama, u društvu u kojemu prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca* (UOEU, 2016.).

2.1. POVIJEST

Integracijski proces započeo je s Europskom zajednicom za ugljen i čelik, engl. *European Coal and Steel Community* – ECSC, koju su, *Pariškim ugovorom*¹ 18. travnja 1951. godine u Parizu, osnovali Francuska, SR Njemačka, Italija i države Beneluxa (Rudolfi, Vrdoljak, 2005.). Članice su ECSC-a, Rimskim ugovorima² 1957. u Rimu, osnovale Europsku ekonomsku zajednicu,³ engl. *European Economic Community* – EEC, radi uspostavljanja zajedničkoga tržišta i usklađivanja privrednih politika. Istodobno s osnivanjem EEC-a iste države osnivaju i Europsku zajednicu za atomsku energiju,⁴ engl. *European Atomic Energy Community* – EAEC ili EURATOM, radi usklađivanja istraživačkih i razvojnih nuklearnih programa država članica.

ECSC, EEC i EURATOM, 1965. u Bruxellesu, potpisuju Sporazum o sjedinjenju kojim integriraju izvršna tijela i stručne službe. Zajednički se nazivaju Europska zajednica, engl. *European Community* – EC, hrv. EZ, skraćeno Zajednica. Sporazum o sjedinjenju

¹Ugovor je stupio na snagu 23. srpnja 1952, a prestao je vrijediti 23. srpnja 2002.

²U ožujku 1957. šest je država potpisivanjem Rimskih ugovora odlučilo osnovati Europsku ekonomsku zajednicu (EEZ), utemeljenu na zajedničkom tržištu široke palete proizvoda i usluga. Carine između šest država potpuno su ukinute 1. srpnja 1968. Istovremeno, osnovana je i Europska zajednica za atomsku energiju koja je imala za cilj unapređenje izgradnje i razvoja atomske industrije. Države članice odlučile su stvaranjem "zajedničkoga tržišta" ukloniti međusobne trgovačke prepreke.

³Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice potpisan je 25. ožujka 1957, stupio je na snagu 1. siječnja 1958.

⁴Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju potpisan je u Rimu zajedno s ugovorom o EEZ.

stupio je na snagu 1. VII. 1967. (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.) otkad postoje jedinstvena tijela triju zajednica, dok je Europski parlament bio zajednička institucija od samog utemeljenja, sporazumom su ujedinjene Europska komisija - *European Commission* i Vijeće ministara - *Council of Ministers*.

EZ uspostavlja carinsku uniju 1968., uvodi 1979. europski monetarni sustav i novčanu obračunsku jedinicu Europske unije - ECU, engl. *European Currency Unit*, prihvaća zajedničku politiku ribarstva 1983., prihvaća program Espirit radi usavršavanja informatičkih tehnologija 1984., te program Eureca radi tehnološke suradnje 1985. i dr..

Države članice EZ su, 1986. u Bruxellesu, potpisale Jedinstveni europski akt - *Single European Act*, tj. sporazum o stvaranju Europske unije kao nadnacionalne političke i ekonomske integracije. Radi potpunije gospodarske suradnje EZ i Europsko udruženje za slobodnu trgovinu – EFTA, 1992. potpisuju sporazum o stvaranju Europskog ekonomskog područja koje je obuhvatilo oko 380 milijuna stanovnika. Ugovorom iz Maastrichta 1992. EZ prestrukturirana je u Europsku uniju, koja povećava udjel u svjetskoj trgovini s 18% 1957. i 39,5% 1989., na 49% 1993. (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.)

Nakon geopolitičkih promjena u srednjoj i istočnoj Europi početkom 1990-ih, mnogobrojni su zahtjevi za članstvom u Europskoj uniji. Potencijalno novim članicama EU je 1993. odredio tzv. kriterije iz Kopenhagena, koji se odnose na postojanje tržišne ekonomije, demokracije i pravne države te na poštovanje ljudskih prava, kao preduvjete za ulazak u Europsku uniju. Godine 1995. na snagu je stupio ugovor iz Schengena kojim se ukidaju granične kontrole među državama članicama, a istodobno jača nadzor vanjskih granica EU.

Veći dio članica EU prihvatio je 1999. *euro* – *EUR*, kao zajedničku valutu, a u Nici je 2000. dogovorena reforma EU zbog predviđenog proširenja. U prvoj polovici 2000-ih države su članice pokrenule sveobuhvatnu reformu temeljnih ugovora, rezultat čega je bio tzv. Ustav za Europu. On nije stupio na snagu nakon referenduma u Nizozemskoj i Francuskoj, a umjesto njega Europska unija funkcionira na Lisabonskom ugovoru koji je na snagu stupio 2009. godine. Financijska kriza koja je pogodila veći dio svijeta potkraj 2000-ih uzdrmala je temelje zajedničke valute, ponajviše nakon duboke krize u Grčkoj, Cipru, Irskoj, Portugalu i Španjolskoj. Izvorne države članice triju zajednica bile su Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Savezna Republika Njemačka.

Članstvo je prošireno pristupanjem Danske, Irske i Ujedinjenoga Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske 1973., Grčke 1981., te Španjolske i Portugala 1986. (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.) Ujedinjenjem Savezne Republike Njemačke, bivša Demokratska Republika Njemačka *de facto* je integrirana u EU 1990., a Austrija, Finska i Švedska pristupile su mu 1995. Velikim proširenjem iz 2004. članice EU postale su Cipar, Malta, Slovenija, Mađarska, Češka, Slovačka, Poljska, Estonija, Litva i Latvija, a njima su se 2007. pridružile Bugarska i Rumunjska.

EU i Hrvatska započeli su 24.11.2000. pregovore o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju - *Stabilisation and Association Agreement*. Sporazum je parafiran 14.05.2001., RH je postala pridružena članica EU-a. Pregovore s EU-om započela je 2005. a potrajali su do 2011. (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.) kada je RH potpisala pristupni sporazum s EU-om. Nakon ratifikacija u Hrvatskom saboru, Europskom parlamentu i parlamentima država članica EU-a, RH je postala 28. članica EU-a 1. srpnja 2013. (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.) Građani RH izabrali su svojih 12 članova Europskog parlamenta na izborima u travnju 2013., a na izborima za Europski parlament u svibnju 2014. iz Hrvatske je izabrano 11 zastupnika. Za prvog povjerenika u Europskoj komisiji izabran je Neven Mimica. Europska unija dobitnica je Nobelove nagrade za mir 2012.

2.2. CILJEVI EU

Pravni temelj EU predstavlja, već spomenuti, Ugovor iz Maastrichta od 07.02.1992. koji je stupio na snagu 01.11.1993. Njime je stvorena nova organizacija pod imenom Europska unija, koja se sastoji od triju izvornih organizacija koje su zadržale pravnu osobnost, a predviđeni su oblici vanjskopolitičke suradnje i suradnje u unutarnjim poslovima i poslovima pravosuđa, tzv. Tri stupa EU-a. Ugovor iz Amsterdama, potpisan 1997. stupio je na snagu 01.05.1999., konsolidirao je pravne norme prijašnjih ugovora i Ugovora iz Maastrichta, te uveo odredbe koje omogućuju slobodne prelaske unutarnjih granica država članica EU-a, odredbe koje omogućuju bližu suradnju pojedinih država članica i njihovu integraciju. Lisabonski ugovor iz 2009. dodatno je reformirao europsku strukturu, uklanjajući primjerice tri stupa i šireći broj pitanja kojima se EU može baviti. Unija se temelji na načelima koja su zajednička svim državama članicama, a to su sloboda,

demokracija, poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavina prava. Unija se obvezala poštovati temeljna prava koja su zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950., te ona koja izviru iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama.

Ciljevi su EU (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.):

- ☐ promicanje uravnotežena i održiva gospodarskog i socijalnog napretka, posebice stvaranjem područja bez unutarnjih granica, jačanjem gospodarske i socijalne kohezije i uspostavom ekonomske i monetarne unije koja podrazumijeva uvođenje jedinstvene valute,
- ☐ potvrda identiteta Unije na međunarodnoj sceni, posebice provedbom zajedničke vanjske i sigurnosne politike, uključujući moguću uspostavu zajedničke obrambene politike,
- ☐ jačanje i zaštita prava i interesa državljana država članica uvođenjem državljanstva Unije, te
- ☐ uspostava uske suradnje u području unutarnjih poslova. Osobe koje su državljani neke od država članica ujedno su i državljani EU, a državljanstvo Unije ne zamjenjuje nacionalno državljanstvo, nego ga dopunjava.

Svaki državljanin Unije ima pravo slobodno putovati i obitavati na području svih država članica, a ima pravo glasa na lokalnim i europskim izborima u bilo kojoj državi članici u kojoj živi.

2.3. INSTITUCIJE EU

Najvažnije institucije EU-a su (<http://www.enciklopedija.hr>, 01.06.2017.):

- ☐ Europska komisija - *European Commission*,
- ☐ Vijeće Europske unije - *Council of the European Union*,
- ☐ Europsko vijeće - *European Council*,
- ☐ Europski parlament - *European Parliament*,

- ☐ Europski sud - *European Court of Justice* i
- ☐ Revizorski sud - *Court of Auditors*.

2.3.1. Europska komisija

Europska komisija predstavlja izvršno-administrativnu vlast EU-a. Njezine se zadaće sastoje u pripremi pravnih akata, razradi političkih prijedloga, posredovanju između država članica te provedbi politike EU-a. Odluke se donose većinskim odlučivanjem. Komisija se trenutno sastoji od 28 članova koje zajednički biraju države članice uz suglasnost Europskoga parlamenta. Oni moraju biti državljani država članica, a svaka država članica mora imati jednoga predstavnika. Države članice ne mogu razriješiti članove Komisije, ali Europski parlament može izglasati nepovjerenje cijeloj Komisiji. Na čelu je Europske komisije predsjednik kojega imenuje Europsko vijeće a potvrđuje Europski parlament.

2.3.2. Vijeće Europske unije

Vijeće Europske unije tijelo je u kojem države članice izravno ostvaruju svoje interese i jedna od dviju institucija koje predstavljaju zakonodavnu vlast u EU. Predsjedanje u Vijeću mijenja se svakih šest mjeseci prema unaprijed utvrđenom redoslijedu rotiranja država članica (Rudolfi, Vrdoljak, 2005.). Vijeće zasjeda u sastavu ministara i sastaje se u promjenljivu sastavu, a ovisno o temi o kojoj se odlučuje, sudjeluju resorni ministri država članica - poljoprivreda, financije, obrazovanje, telekomunikacije. Odluke u Vijeću ministara mogu se donositi odlučivanjem kvalificiranom većinom ili jednoglasno. Rijetko se odluke donose jednostavnom većinom. Odluke koje se tiču europskih zajednica uglavnom se donose kvalificiranom većinom, što se naziva i „metodom Zajednice“.

Odluke koje se tiču politika uspostavljenih ugovorom iz Maastrichta donose se jednoglasno, što se naziva „međuvladinom metodom“. Kada Vijeće zasjeda u sastavu šefova država ili vlada, može donositi najviše političke odluke pa se naziva *Europsko vijeće*. Započelo je s radom 1974. kao neformalno tijelo država članica, koje su uz šefove država ili vlada činili još i ministri vanjskih poslova. Formalno je osnovano 1986. temeljem Jedinstvenog europskog akta *Single European Act* koji je stupio na snagu 1. VII. 1987. Europsko vijeće ima zadaću poticati razvoj Unije i definirati njezine opće političke smjernice. Sastanci Vijeća održavaju se najmanje dvaput na godinu i imaju im

pravo prisustvovati predsjednik Europske komisije i jedan njezin član. Vijeću predsjedava predsjednik Europskog vijeća, kojega su izabrali šefovi država ili vlada za mandat od 2,5 godine i za najviše dva mandata. Vijeće Europske unije i Europsko vijeće treba razlikovati⁵ od Vijeća Europe koje je osnovano 1949. kao zasebna međunarodna, međuvladina organizacija.

2.3.3. Europski parlament

Europski parlament predstavničko je tijelo država članica EU. Izvorno su njegove članove birali parlamenti država članica, a 1976. donesena je odluka o izravnom izboru zastupnika u državama članicama (Rudolfi, Vrdoljak, 2005.). Prvi izravni izbori održani su 1979. i održavaju se svakih pet godina. Članovi Europskoga parlamenta ne smiju biti članovi nacionalnoga parlamenta. Prema Lisabonskom ugovoru Europski parlament ima 750 članova i predsjednika, a mandati su podijeljeni po sustavu degresivne proporcionalnosti, pri čemu nijedna država članica ne smije imati više od 96 i manje od 5 članova (Rudolfi, Vrdoljak, 2005.). Rad parlamenta ustrojen je prema političkom, a ne nacionalnom načelu. Poslovnik Europskoga parlamenta službeno priznaje političke skupine, tj. europske političke stranke koje se sastoje od nacionalnih stranaka. Europski parlament je zajedno s Vijećem EU europski zakonodavac.

2.3.4. Europski sud

Europski sud najviša je pravosudna institucija EU. Njegova je glavna zadaća da osigura primjenu prava na cijelom području EU te da odlučuje u sporovima između fizičkih i pravnih osoba i EU, država članica i EU, kao i država članica međusobno. Sud može obesnažiti propis države članice ako je on u suprotnosti s pravom EU. Sastavljen je od 28 sudaca koje na temelju suglasnosti biraju države članice, po jednog suca iz svake države članice. Sudecem može postati osoba čija je neovisnost neupitna, koja ima kvalifikacije za imenovanje na najviša sudačka mjesta u svojoj državi ili koja je priznati pravni stručnjak.

⁵*Europsko vijeće valja razlikovati od Vijeća Europe (Council of Europe) koje je osnovano 5. svibnja 1949. na osnovu sporazuma deset europskih država zaključenog u Londonu (danas u Vijeću ima 46 država). Vijeće Europe nije institucija EU. Riječ je o međuvladinoj organizaciji čiji je cilj zaštita ljudskih prava, promicanje kulturnih različitosti Europe, te suzbijanje socijalnih problema (kao što su rasne predrasude i nesnošljivost). Vijeće je donijelo važnu Europsku konvenciju o ljudskim pravima i osobnim slobodama (stupila je na snagu 1953.). Kako bi građanima bilo omogućeno ostvarenje njihovih prava iz Konvencije, osnovan je 1959. Europski sud za ljudska prava (European Court of Human Rights) sa sjedištem u Strasbourgu. Hrvatska je članica Vijeća Europe od 1996.*

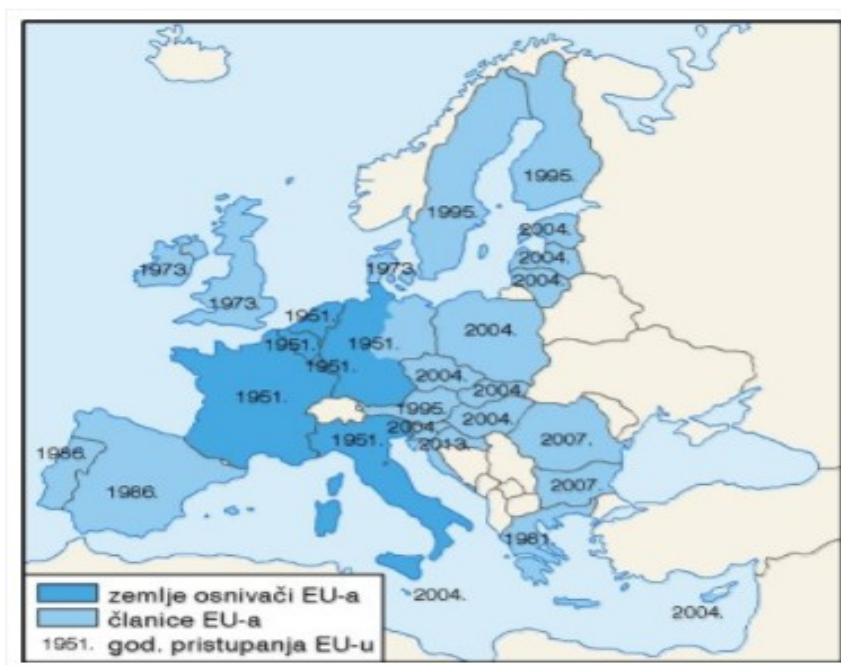
2.3.5. Revizorski sud

Revizorski sud utemeljen je 1975., a stara se o ispravnosti financijskog poslovanja te o prihodima i rashodima Unije.

2.4. DRŽAVE ČLANICE EUROPSKE UNIJE

Danas Europska unija ima 28 država članica Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Danska, Irska, Velika Britanija, Grčka, Portugal, Španjolska, Austrija, Finska, Švedska, Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka, Slovenija, Bugarska, Rumunjska i Hrvatska. Status država kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji imaju Crna Gora, Island, Makedonija, Turska i Srbija, dok status potencijalnih država kandidatkinja imaju Albanija, Bosna i Hercegovina i Kosovo.

Slika 1 - Države članice EU

Izvor: Europska unija, <https://hr.wikipedia.>, (03.06.2017.)

Neke države nisu članice Europske unije no sudjeluju u tzv. Europskom ekonomskom prostoru, a to su Norveška, Island i Lihtenštajn (članice EFTA-e). Europski ekonomski prostor stvoren je 1994. radi stvaranja jedinstvenog tržišta na kojemu bi se poštovala

sloboda kretanja ljudi roba, usluga i kapitala, a državama EFTA-e je omogućeno sudjelovanje na jedinstvenom tržištu bez punopravnog članstva u Europskoj uniji.

3. HRVATSKI PUT U EUROPSKU UNIJU

3.1. KRITERIJI ZA ČLANSTVO I PUT PREMA EU

Kriterije kojima kandidati za članstvo u Europskoj uniji moraju udovoljiti donijelo je Europsko vijeće je u Kopenhagenu 22. lipnja 1993., tzv. „kriteriji iz Kopenhagena“ (Rudolf, Vrdoljak, 2005.):

- ☐ politički kriterij – stabilnost institucija koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, poštivanje ljudskih prava i prava manjina, te prihvaćanje političkih ciljeva Unije,
- ☐ gospodarski kriterij – postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva, sposobnost tržišnih čimbenika da se nose s konkurentskim pritiscima i tržišnim zakonitostima unutar EU,
- ☐ pravni kriterij – usvajanje cjelokupne pravne stečevine EU.

Kasnije je dodan još jedan (Rudolf, Vrdoljak, 2005.):

- ☐ administrativni kriterij – prilagodba odgovarajućih administrativnih struktura radi ispunjenja uvjeta za postupnu i skladnu integraciju u EU, odnosno stvaranje učinkovitog sustava državne uprave koji će omogućiti usvajanje i provedbu pravne stečevine Unije.

Zahtjev za učlanjenje u EU podnosi Vijeću Europske unije predsjednik države i/ili predsjednik vlade države kandidata. Uz zahtjev se obično prilaže dokument u kojemu se navode postignuća države podnositeljice u procesu približavanja EU. U zahtjevu za učlanjenje potrebno je navesti (Rudolf, Vrdoljak, 2005.):

- ☐ europsku pripadnost države podnositeljice zahtjeva,
- ☐ tvrdnju, odnosno dokaz da je uključivanje u Europsku uniju politički cilj države podnositeljice zahtjeva i

- ☐ spremnost prihvatanja svih ciljeva Unije kao i obveza koje proizlaze iz članstva u EU.

Vijeće Europske unije zahtjev upućuje na razmatranje Europskom vijeću i poziva EU komisiju da izrazi mišljenje o zahtjevu za članstvo, odnosno mišljenje o tom je li država podnositeljica spremna prihvatiti i ispunjavati uvjete za članstvo u EU. U većini slučajeva postupak donošenja mišljenja traje oko godinu dana.

Nadalje, EU komisija upućuje državi podnositeljici upitnik s nizom pitanja iz poglavlja pregovora - pravne stečevine EU. Na temelju dobivenih odgovora i podataka iz drugih izvora Komisija donosi (Rudolf, Vrdoljak, 2005.):

- ☐ mišljenje o stanju i mogućnostima države podnositeljice zahtjeva glede ispunjavanja uvjeta za članstvo;
- ☐ preporuku o otvaranju pregovora o pristupanju Europskoj uniji.

Ako je mišljenje o zahtjevu pozitivno država stječe status kandidata za članstvo u EU, te se otvaraju pregovori o članstvu s Europskom unijom tijekom kojih se određuju uvjeti priključivanja države Uniji, u načelu ti uvjeti se odnose na donošenje, primjenu i provedbu propisa EU.

Uspostavljanje odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije započinje međunarodnim priznanjem Hrvatske 15. siječnja 1992.. Odnosi Hrvatske i Unije intenzivirani su početkom 2000. osnivanjem Zajedničke konzultativne radne skupine za izradu Studije izvedivosti kao preduvjeta za početak pregovora o sklapanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (dalje: SSP). Pregovori o SSP započeli su tijekom Zagrebačkog sastanka na vrhu šefova država i vlada zemalja članica Unije i država obuhvaćenih Procesom stabilizacije i pridruživanja u studenom 2000.. Sporazum državi potpisnici daje status potencijalnog kandidata za članstvo u Europskoj uniji. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica te Privremeni sporazum, kojim su do stupanja na snagu SSP-a regulirana trgovinska i s njima povezana pitanja između Hrvatske i Europske zajednice, potpisani su 29. listopada 2001..

Za odnose Hrvatske i europske unije najznačajniji je dakle Proces stabilizacije i pridruživanja koji je EU razvila za zemlje jugoistočne Europe. Ovim je procesom za zemlje jugoistoka Europe otvorena perspektiva članstva u EU. Prvi korak bilo je svakako predviđeno sklapanje *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*. Hrvatska je spomenuti Sporazum sklopila u listopadu 2001. (Gelo, 2013.), a potvrdio ga je Hrvatski sabor 05. prosinca 2001. donošenjem *Odluke o proglašenju zakona o potvrđivanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između republike hrvatske i europskih zajednica i njihovih država članica, MU NN 14/2001.* Njegova privremena primjena započela je 2002., a na snagu je stupio po okončanju procesa ratifikacije u Hrvatskoj i svim državama članicama 1. veljače 2005..

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 2001., Hrvatska je preuzela obvezu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU (<http://www.sabor.hr>, 26.05.2017.)

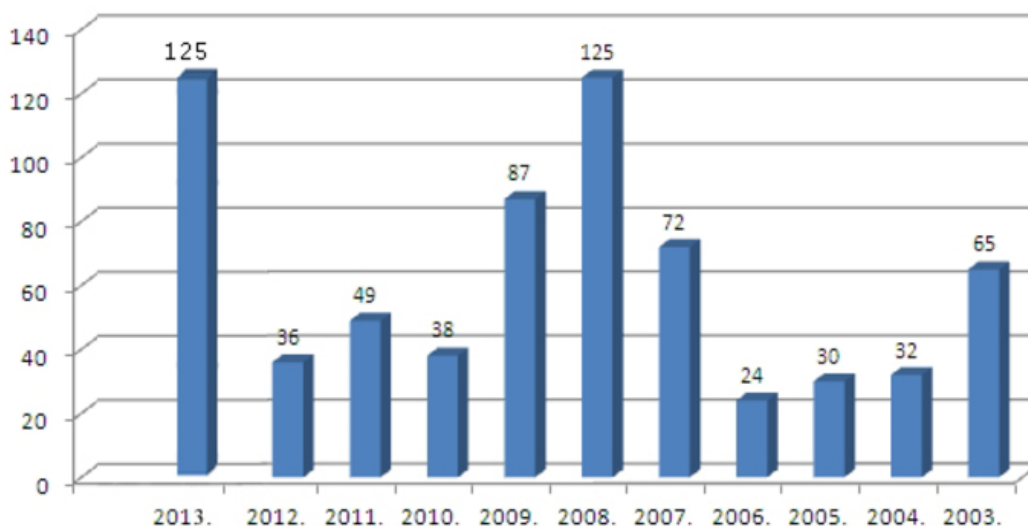
Glavna zadaća Hrvatskoga sabora u pretpristupnom procesu je usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije. Usklađivanje se vrši na temelju plana usklađivanja zakonodavstva kojeg Sabor donosi za tekuću godinu slijedom programa Vlade za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije. Usklađeni prijedlozi zakona pri ulasku u parlamentarnu proceduru dobivaju posebnu oznaku P.Z.E. te se u pravilu donose po hitnom postupku. Svaki takav prijedlog mora sadržavati i popunjene instrumente usklađenosti – izjavu o usklađenosti prijedloga propisa i usporedni prikaz podudaranja odredbi propisa.

Odbor za europske integracije, kao radno tijelo nadležno za praćenje usklađivanja zakonodavstva, na temelju godišnjeg plana usklađivanja na svojim sjednicama raspravlja o prijedlozima zakona koji nose oznaku P.Z.E. Odbor razmatra priloženu izjavu o usklađenosti i usporedni prikaz pojedinog zakonskog prijedloga kako bi utvrdio je li, i u kojoj mjeri, pojedini zakonski prijedlog usklađen s pravnom stečevinom Europske unije. Nakon provedene rasprave Odbor podnosi Hrvatskom saboru izvješće s rasprave koje sadrži ocjenu usklađenosti prijedloga zakona s pravnom stečevinom Unije.

Danom pristupanja Uniji zakonodavstvo Hrvatske mora biti usklađeno s pravnom stečevinom EU-a. Naposljetku, Hrvatska ima i obvezu prevođenja cjelokupne pravne

steževine na hrvatski jezik kako bi svojim građanima omogućila jezičnu ravnopravnost u pristupu europskom zakonodavstvu. Sekundarno zakonodavstvo, koje stupa na snagu na dan pristupanja, prevodi se na hrvatski jezik i postupno objavljuje u Posebnom izdanju Službenoga lista Europske unije.

Slika 2 – Broj usklađenih zakona po godinama saziva

Izvor: Hrvatski sabor, Europska unija, <http://www.sabor.hr>, (26.05.2017.)

To je bio najvažniji formalni korak u procesu približavanja Republike Hrvatske EU-u prije podnošenja zahtjeva za punopravno članstvo, stjecanja statusa kandidata i otvaranja pristupnih pregovora. Hrvatski sabor 18. prosinca 2002. usvojio je *Rezoluciju o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji*,⁶ kojom se (<http://www.sabor.hr>, 26.05.2017.):

- ☐ Utvrđuje da je ulazak Hrvatske u punopravno članstvo u EU strateški nacionalni cilj kojemu će u daljnjem djelovanju Hrvatski sabor davati punu i stalnu potporu,
- ☐ Potvrđuje svoju opredijeljenost da se uključivanje Republike Hrvatske u Europsku uniju treba temeljiti na individualnom pristupu i postignućima,
- ☐ Ističe da je Republika Hrvatska po svom nasljeđu, kulturi i geopolitičkom položaju dio srednjoeuropskog, mediteranskog kruga i želi aktivno i svestrano pridonijeti

⁶Nakon rasprave o Prijedlogu nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji – 2003. godina, Hrvatski sabor na sjednici 18. prosinca 2002., donio je REZOLUCIJU O PRISTUPANJU REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI

naporima međunarodne zajednice i Europske unije na postizanju i uspostavljanju političke stabilizacije i trajnog mira u jugoistočnoj Europi,

- ☐ Odlučuje da će sustavno i na temelju dogovornog djelovanja stranaka predstavljenih u Hrvatskom saboru u potpunosti uskladiti zakonodavni pravni sustav Republike Hrvatske sa standardima i pravnim stečevinama Europske unije,
- ☐ Potiče Vladu Republike Hrvatske da do kraja veljače 2003. godine podnese zahtjev za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europsku uniju, a o procesu pregovora izvješćuje Hrvatski sabor,
- ☐ Odlučuje da će raditi po posebnom postupku kako bi se uz dužnu pozornost, stručnost i učinkovitost osiguralo dostizanje konačnog cilja uključivanja Republike Hrvatske u Europsku uniju,
- ☐ Iskazuje svoju punu privrženost europskim integracijskim procesima na integracijskim načelima Europske unije osobito iskazanim u načelima poštivanja različitosti, partnerstva, ravnopravnosti i očuvanja nacionalnog identiteta svakog naroda,
- ☐ Očekuje da Europski parlament, institucije i članice Europske unije uvažavaju konsenzus i odlučnost svih političkih snaga u Republici Hrvatskoj glede pristupanja Europskoj uniji iskazan i u ovoj Rezoluciji.

Nakon sklapanja *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*, Hrvatska je 21. veljače 2003. u Ateni, podnijela zahtjev (Gelo, 2013.) za članstvo u EU, za članstvo, koji je prema uobičajenom postupku podnesen Vijeću EU-a, odnosno državi članici EU-a koja je u to vrijeme predsjedavala Vijećem - Grčkoj. U travnju 2003. Vijeće EU zadužilo je Europsku komisiju da izradi mišljenje o zahtjevu Hrvatske za članstvo. Komisija je Hrvatskoj 10. srpnja 2003. uputila Upitnik s 4560 pitanja iz različitih područja funkcioniranja države. Odgovori na Upitnik uručeni su Europskoj komisiji 9. listopada 2003.. *Pozitivno mišljenje (fran. Avis) prihvaćeno je u travnju 2004. a pristupni pregovori otvoreni su 3. listopada 2005..*

Hrvatska je dobila *status službenog kandidata* za punopravno članstvo u EU-u na zasjedanju Europskog vijeća u Bruxellesu 18. lipnja 2004.. Europsko je vijeće na tom sastanku odlučilo da će početkom 2005. sazvati bilateralnu međuvladinu konferenciju radi početka pregovora o pristupanju te je zadužilo Europsku komisiju da izradi Predpristupnu strategiju za Hrvatsku.

3.2. PREGOVORI O PRISTUPANJU

Hrvatski pregovori formalno su počeli 3. listopada 2005. na prvoj sjednici međuvladine konferencije između članica EU i RH. U očekivanju datuma početka pregovora suglasje svih parlamentarnih stranaka u Hrvatskoj o pridruživanju Uniji Hrvatski sabor potvrdio je usvajanjem *Izjave hrvatskih parlamentarnih stranaka o početku pregovora Hrvatske i Europske unije*⁷ u prosincu 2004. te usvajanjem *Deklaracije o temeljnim načelima pregovora za punopravno članstvo Hrvatske u EU*⁸ u siječnju 2005..

Slika 3 - Saborski dužnosnici u relevantnim saborskim radnim tijelima od početka pregovora do članstva u EU

	4.saziv 2.2.2000.-17.10.2003.	5.saziv 22.12.2003.-12.10.2007.	6. saziv 11.1.2008.-28.10.2011.	7. saziv 22.12.2011. - danas
Predsjednik Hrvatskog sabora	Zlatko Tomčić	Vladimir Šeks	Luka Bebić	Boris Šprem Josip Leko
Izaslanstvo Hrvatskog sabora u Zajedničkom parlamentarnom odboru RH-EU	-	Gordan Jandroković (predsjednik) <i>ostali članovi</i>	Marija Pejčinović Burić(predsjednica) <i>ostali članovi</i>	Andrej Plenković (predsjednik) <i>ostali članovi</i>
Nacionalni odbor za praćenje pregovora o pristupanju RH Europskoj uniji	-	Zoran Milanović (predsjednik) <i>ostali članovi</i>	Vesna Pusić (predsjednica) <i>ostali članovi</i>	-
Odbor za europske integracije	Mate Granić (predsjednik) <i>ostali članovi</i>	Neven Mimica(predsjednik) <i>ostali članovi</i>	Neven Mimica (predsjednik) <i>ostali članovi</i>	Daniel Mondekar (predsjednik) <i>ostali članovi</i>

Izvor: Hrvatski sabor, Sabor u procesu pristupanja Europskoj uniji, Saborska radna tijela i njihova uloga u pristupnom procesu, <http://www.sabor.hr.>, (26.05.2017.)

⁷Izjava hrvatskih parlamentarnih stranaka o početku pregovora Republike Hrvatske i Europske unije, 13. prosinca 2004., Republika Hrvatska očekuje izrazito važnu odluku Europskog vijeća 17. prosinca 2004. godine kojom će biti utvrđen datum početka pregovora s Europskom unijom o punopravnom članstvu. Nakon dostizanja statusa kandidata slijedom pozitivnog avisa iz travnja 2004. i odluke Europskog vijeća iz lipnja 2004. godine, sljedeći korak u pristupanju od temeljne je važnosti za Republiku Hrvatsku. Bezuvjetna odluka o datumu otpočinjanja pregovora, u skladu s već usvojenim terminom «početkom 2005. godine» od strane Europskog vijeća, iznimno je važna ne samo za Republiku Hrvatsku, već i za cijelu Jugoistočnu Europu u sklopu Solunske deklaracije Europske unije i europske perspektive cijele regije. Pozivamo članice Europske unije i europske parlamentarce da prepoznaju cjelovitu vrijednost uključivanja Republike Hrvatske u Europsku uniju, te potaknu pozitivan stav javnosti i povoljnu političku odluku Europskog vijeća. Sve političke stranke zastupljene u Hrvatskom saboru, uz široku potporu i visoka očekivanja javnosti, smatraju da je Republika Hrvatska uložila znatne napore i učinila bitne pozitivne pomake u ispunjavanju Kopenhaških kriterija i preporuka Europske komisije, uključujući i suradnju s MKSJ-om. Ovom izjavom još jednom ističemo činjenicu da je Republika Hrvatska izgradila konsenzus o pridruživanju Europskoj uniji. Zagreb, 13. prosinca 2004.

⁸Svjestan povijesne važnosti i zadaće koju predstavlja uspješno vođenje pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji, Hrvatski sabor, na sjednici održanoj 19. siječnja 2005. donosi Deklaraciju o temeljnim načelima pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji

Također, u siječnju 2005. Hrvatski sabor donosi *Izjavu Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske o zajedničkom djelovanju u procesu pregovora za članstvo u EU te Odluku o osnivanju Nacionalnog odbora* kao radnog tijela Hrvatskoga sabora za praćenje pregovora o pristupanju Hrvatske Uniji. Nakon odluke Europskog vijeća o *otvaranju pregovora* i sazivanju bilateralne međuvladine konferencije o pristupanju, pregovori su svečano otvoreni 3. listopada 2005. godine održavanjem prve sjednice međuvladine konferencije između država članica EU-a i Republike Hrvatske.

Nova faza u odnosima Hrvatske i europske unije započela je dakle dubinskom usporedbom zakonodavstva, eng. *screening*. Pravna stečevina koja obuhvaća cjelokupno zakonodavstvo i praksu EU, podijeljena je u 33 poglavlja (Gelo, 2013.), odnosno 35, pri čemu se *screening* za poglavlja 34 - *Institucije* i 35 - *Ostala pitanja* nije provodio. Poglavlje poljoprivrede koje je u prethodnim valovima proširenja obuhvaćalo i sigurnost hrane podijeljeno je u dva poglavlja - *Poglavlje 11. Poljoprivreda i ruralni razvitak te Poglavlje 12. Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika*.

Dubinska usporedba zakonodavstva odvijala se u dvije faze - multilateralni i bilateralni *screening* (Gelo, 2013.). Tijekom multilateralne faze europska komisija prezentirala je pravnu stečevinu, a tijekom bilateralnog dijela zemlja kandidat dala je prikaz stanja svoje zemlje. Po okončanju *screeninga* europska komisija izradila je izvješće za svako poglavlje kojim se ocjenjuje spremnost zemlje kandidata za otvaranje poglavlja za pregovore ili utvrđuje mjerila - *benchmark*. Po ispunjavanju mjerila poglavlje se otvara za pregovore, a zemlja kandidat obvezna je dostaviti svoja *Pregovaračka stajališta* za odnosno poglavlje.

Pregovaračka područja koje je Republika Hrvatska morala riješiti su bila sljedeća (MVEP, 2006.):

1. Slobodno kretanje roba,
2. Slobodno kretanje radnika,
3. Pravo poslovnog nastanka i sloboda pružanja usluga,
4. Sloboda kretanja kapitala,
5. Javne nabave,
6. Pravo trgovačkih društava,

7. Pravo intelektualnog vlasništva,
8. Tržišno natjecanje,
9. Financijske usluge,
10. Informacijsko društvo i mediji,
11. Poljoprivreda i ruralni razvitak,
12. Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor,
13. Ribarstvo,
14. Prometna politika,
15. Energetika,
16. Porezi,
17. Ekonomska i monetarna politika,
18. Statistika,
19. Socijalna politika i zapošljavanje,
20. Poduzetništvo i industrijska politika,
21. Transeuropske mreže,
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata,
23. Pravosuđe i temeljna ljudska prava,
24. Pravda, sloboda i sigurnost,
25. Znanost i istraživanje,
26. Obrazovanje i kultura,
27. Okoliš,
28. Zaštita potrošača i zdravlja,
29. Carinska unija,
30. Vanjski odnosi,
31. Vanjska, sigurnosna i obrambena politika,
32. Financijski nadzor,
33. Financijske i proračunske odredbe,
34. Institucije,
35. Ostala pitanja.

Za Poglavlja 34. Institucije i 35. Ostala pitanja, nije bilo potrebno ništa za usvajanje. Pregovore na strani Europske unije vodila je Europska komisija, dok je na hrvatskoj strani pregovore vodilo Državno izaslanstvo Republike Hrvatske za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske

Slika 4 - Otvaranje i zatvaranje pregovaračkih područja Republike Hrvatske za pristup u EU

Poglavlje	Procjena Europske komisije na početku pregovora	Trenutno stanje poglavlja prema Europskoj komisiji	POGLAVLJE OTVORENO (god.)	POGLAVLJE ZATVORENO (god.)
1. Sloboda kretanja roba	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	25.07.2008.	19.04.2010.
2. Sloboda kretanja radnika	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	17.06.2008.	02.10.2009.
3. Pravo poslovnog nastanka i sloboda pružanja usluga	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.06.2007.	21.12.2009.
4. Sloboda kretanja kapitala	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	05.11.2010
5. Javne nabave	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	19.12.2008.	30.06.2010.
6. Pravo trgovačkih društava	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.06.2007.	02.10.2009.
7. Pravo intelektualnog vlasništva	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	29.03.2007.	19.12.2008.
8. Tržišno natjecanje	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	30.06.2010.	30.06.2011.
9. Financijske usluge	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.06.2007.	27.11.2009.
10. Informacijsko društvo i mediji	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.7.2007.	19.12.2008.
11. Poljoprivreda i ruralni razvitak	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	19.04.2011.
12. Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	27.07.2010.
13. Ribarstvo	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	19.02.2010.	06.06.2011.
14. Prometna politika	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	21.04.2008.	05.11.2010.
15. Energetika	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	21.04.2008.	27.11.2009.

16. Porezi	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	30.06.2010.
17. Ekonomska i monetarna unija	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	21.12.2006	19.12.2008
18. Statistika	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.06.2007.	02.10.2009.
19. Socijalna politika i zapošljavanje	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	17.06.2008.	21.12.2009.
20. Poduzetništvo i industrijska politika	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	21.12.2006.	25.07.2008.
21. Trans-europske mreže	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	19.12.2007.	02.10.2009.
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	19.04.2011.
23. Pravosuđe i temeljna ljudska prava	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	30.06.2010.	30.06.2011.
24. Pravda, sloboda i sigurnost	Potrebno uložiti značajne i kontinuirane napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	02.10.2009.	22.12.2010.
25. Znanost i istraživanje	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	12.06.2006.	12.06.2006.
26. Obrazovanje i kultura	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	11.12.2006.	11.12.2006.
27. Okoliš	Potrebno uložiti velike napore	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	19.02.2010.	22.12.2010.
28. Zaštita potrošača i zdravlja	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	12.10.2007.	27.11.2009.
29. Carinska unija	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	21.12.2006.	02.10.2009.
30. Vanjski odnosi	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	12.10.2007.	30.10.2008.
31. Vanjska, sigurnosna i obrambena politika	Ne očekuju se značajnije poteškoće	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	30.06.2010.	22.12.2010.
32. Financijski nadzor	Potrebno uložiti određeni napor	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	26.06.2007.	27.07.2010.
33. Financijske i proračunske odredbe	Ne očekuju se	Uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom	19.12.2007.	30.06.2011.

Izvor: Izrada autora prema: Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, <https://hr.wikipedia.>,
(25.05.2017.)

Europskoj uniji na čelu s ministrom vanjskih poslova i europskih integracija, te pregovaračka skupina za vođenje pregovora na čelu s glavnim pregovaračem (MVEP, 2006.). Vlada Republike Hrvatske je u travnju 2005. godine donijela Odluku o uspostavljanju strukture za pregovore, koja uključuje još i Koordinaciju za pregovore, radne skupine za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pregovora pravne stečevine Europske unije, Ured glavnog pregovarača i Tajništvo Pregovaračke skupine. U pregovore je dodatno bio uključen i Hrvatski sabor.

3.3. KRONOLOGIJA PREGOVORA

3.3.1. Prvo izvješće o napretku

Početak studenog 2005. godine, Europska komisija je objavila prvo izvješće o napretku Hrvatske o ispunjavanju uvjeta za članstvo. Ovo izvješće obuhvaća razdoblje od *travnja 2004. do rujna 2005. godine*, a u njemu je ocijenjeno da nema velikih teškoća u ispunjavanju političkih kriterija, te da je Hrvatska zemlja s djelotovornim tržišnim gospodarstvom koja će se, ako nastavi s reformama, uspješno nositi s europskom konkurencijom. *Pozitivni pomaci* utvrđeni su u položaju nacionalnih manjina, sudstva i regionalne suradnje. Naglašeno je i da treba više raditi na suzbijanju korupcije, iako postoje napredak u tom području. U pogledu ispunjavanja obveza za članstvo, *napredak* se ocjenjuje u 33 poglavlja.

Od tih poglavlja Hrvatska je *napredovala* u poglavljima Sloboda kretanja robe, Javne nabave, Informacijsko društvo, Obrazovanje i kultura, Vanjska, sigurnosna i obrambena politika. Područja u kojima je potrebno uložiti dodatne napore podijeljena su u tri skupine (<https://hr.wikipedia>, 25.05.2017.):

- ☐ *Potreban pojačan napor* – obuhvaća poglavlja Slobodno kretanje kapitala, Pravo trgovačkih društava, Informacijsko društvo i mediji, Ribarstvo, Promet, Energetika, Zaštita zdravlja i potrošača, Carinska unija i Financijska kontrola,
- ☐ *Potreban znatan i neprekidan napor* – obuhvaća poglavlja Slobodno kretanje roba, Javna nabava, Slobodno kretanje radnika, Pravo poslovnog nastana, Sloboda pružanja usluga, Financijske usluge, Politika tržišnog natjecanja, Poljoprivreda i

ruralni razvoj, Sigurnost hrane, Porezi, Socijalna politika i zapošljavanje, Regionalna politika, Pravosuđe i temeljna prava, Pravda, sloboda i sigurnost,

☐ *Potrebno uložiti vrlo velike napore* – obuhvaća područje zaštite okoliša.

Spomenut je i slučaj genarala Ante Gotovine, koji još nije bio uhićen i predan međunarodnom sudu za ratne zločine na prostoru bivše Jugoslavije u Haagu i neizravno je dano do znanja da je puna suradnja s ovim sudom uvjet za daljim nastavkom pregovora.

3.3.2. Drugo izvješće o napretku

Drugo izvješće o napretku Hrvatske koji objavljuje Europska komisija, objavljeno je 8. studenog 2006. godine. Istaknuto je da Hrvatska napreduje u mnogim područjima, ali da je to *napredovanje sporo*. Posebno se to odnosi na povratak izbjeglica i prava nacionalnih manjina. Ustanovljeno je da je Hrvatska zemlja s djelotvornim tržišnim gospodarstvom, niskom inflacijom i stabilnim tečajem. Najviše je kritika dobiveno za sporost u suzbijanju korupcije, veliki vanjski dug, trgovački deficit, te spora strukturna reforma. Sveukupno je ocijenjeno da je Republika Hrvatska unaprijedila sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva i da *pojačane napore mora uložiti* u poglavlja Slobodno kretanje kapitala, Politika tržišnog natjecanja, Poljoprivreda, Pravda sloboda i sigurnost, Pravosuđe i Okoliš (<https://hr.wikipedia>, 25.05.2017.)

3.3.3. Treće izvješće o napretku

Europska komisija je svoje treće izvješće o napretku Hrvatske objavila 6. studenog 2007. godine u kojem je ocijenjeno da pregovori s Hrvatskom dobro napreduju i da dolaze u konačnu fazu (<https://hr.wikipedia>, 25.05.2017.) Kao i u prethodnom izvješću, od Hrvatske se traži pojačan napor u poboljšanju statusa manjinskih prava i povratka izbjeglica. Hrvatska je još jednom upozorena na vanjski deficit koji bi mogao utjecati na makroekonomsku stabilnost, koja je označena kao stabilna, uključujući i nisku inflaciju. I u ovom izvješću hrvatskog je gospodarstvo ocijenjeno kao funkcionalno tržišno, koje bi se moglo nositi s europskom konkurencijom, pod uvjetom da se provedu reforme koje će smanjiti strukturne slabosti. Hrvatska još uvijek ne bilježi znatan napredak u području javne uprave i u borbi protiv korupcije.

3.3.4. Četvrto izvješće o napretku

Četvrto izvješće o napretku Hrvatske, Europska komisija je objavila 5. studenog 2008., a obuhvaćeno je razdoblje od 1. listopada 2007. do 3. listopada 2008. godine (<https://hr.wikipedia>, 25.05.2017.) Ocijenjeno je da je ostvaren napredak u reformi državne uprave, ali da su pravni temelji za izgradnju moderne i stručne države još nepotpuni. Reforme u pravosuđu se nastavljaju, ali relativno sporim tempom. Ista situacija je i s korupcijom. Iako je ostvaren određeni napredak, korupcija je i dalje vrlo raširena, a administrativni kapaciteti državnih tijela za borbu protiv korupcije i dalje su nedostatni. Što se tiče ljudskih prava, ocijenjeno je da se u Hrvatskoj poštuje međunarodni zakon o ljudskim pravima, uz neke specifične nedostatke vezane uz dužinu trajanja postupaka i nedostatke pravosudnog sustava. Bilo je i prigovora na provedbu antidiskriminacijskog zakona, jer razina zaštite od diskriminacije i sudsko procesuiranje nije u skladu s normama EU. Ustanovljeno je da postoji napredak kada je riječ o provedbi Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina, ali glavni nedostatak i dalje je nedovoljna zastupljenost manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. U području regionalne suradnje i međunarodnih obveza ocijenjeno je da Hrvatska i dalje surađuje s Međunarodnim sudom u Haagu, ali da nisu dostavljeni svi spisi koji se od Hrvatske traže. Nije bilo velikih zamjerki za odnose Hrvatske s državama iz okruženja. I u ovom izvješću hrvatsko gospodarstvo je ocijenjeno kao funkcionalno tržišno s ukupnom trgovinom roba i usluga većom od 100% BDP-a.

3.3.5. Peto izvješće o napretku

Peto izvješće o napretku Hrvatske objavljeno je 14. listopada 2009., a obuhvaća razdoblje od početka listopada 2008. do sredine rujna 2009. godine. Između ostalog, ocijenjeno je da je provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju bila neujednačena. Hrvatska nije u pojedinim poglavljima napredovala u skladu s planovima, što se prvenstveno odnosi na poglavlja *Pravosuđe i temeljna ljudska prava*, *Tržišno natjecanje* i *Prometna politika* (<https://hr.wikipedia>, 25.05.2017.) Ukazano je i na sporost reforme državne uprave i reformi u pravosuđu, iako su primjetni pomaci. Najveći problemi Hrvatske su i dalje korupcija, koja je i dalje raširena, a instrumenti za njezino suzbijanje ne provode se s dovoljno odlučnosti, osobito kad je riječ o korupciji u politici. Usmjerava se pozornost i na

nedovoljno kažnjavanje ratnih zločina, kao i na mnogobrojne probleme manjinskih zajednica, posebice Srba i Roma.

Što se tiče susjedskih odnosa, najbolje su ocijenjeni odnosi s Italijom i Mađarskom. Odnosi s BiH su stabilni, ali opterećeni raznim trgovačkim odnosima. Najveći napredak ostvaren je u odnosima s Crnom Gorom, a napredak u odnosima sa Srbijom pogoršan je oštrim retorikama vezane za slučajeve pred Međunarodnim sudom pravde u Den Haagu. Najlošije su ocijenjeni odnosi sa Slovenijom, na što je najviše utjecalo neriješeno granično pitanje.

Europska komisija objavila je *10. lipnja 2011. godine* da je završila tehničke pregovore s Republikom Hrvatskom i pozvala je države članice EU da donesu odluku o zatvaranju pregovora. Zeleno svjetlo Hrvatskoj dali su i europski čelnici. Europsko vijeće, koje čine čelnici 27 zemalja članica EU-a, okupili su se *23. i 24. lipnja 2011. godine* na, za Hrvatsku povijesnom, dvodnevnom summitu u Bruxellesu na kojem su donijeli odluku o zaključenju hrvatskih pristupnih pregovora do kraja lipnja i potpisivanju pristupnog ugovora do kraja 2011. godine. Prilikom sastanka Međuvladine konferencije o pristupanju održanog u Bruxellesu *30. lipnja 2011. formalno su završeni i dovršeni* (https://hr.wikipedia.org/wiki/Pregovori_o_pristupanju_Republike_Hrvatske_Europskoj_uniji, 25.05.2017.) *pregovori* o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Kada su pregovori u svim poglavljima bili zatvoreni, rezultati pregovora upisuju se u odredbe nacrtu Ugovora o pristupanju i pripadajućeg akta o pristupanju. Hrvatski pregovori, koji su službeno otvoreni 3. listopada 2005., ukupno su trajali pet godina i nepunih devet mjeseci.

Ugovor o pristupanju bilateralni je međunarodni ugovor između država članica Europske unije s jedne strane, te Republike Hrvatske s druge strane. Republika Hrvatska se od trenutka potpisivanja Ugovora o pristupanju smatra državom pristupnicom i može početi sudjelovati u radu tijela vijeća Europske unije i Europskog parlamenta kao aktivni promatrač. Da bi ugovor bio valjan moraju ga potvrditi, odnosno ratificirati parlamenti država članica i Republike Hrvatske. Tekst Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji sastoji se od osnovnog teksta koji ima četiri članka, Akta o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske i prilagodbama Ugovora o Europskoj uniji, Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju. Ugovor su potpisali predsjednik države Ivo Josipović i tadašnja predsjednica Vlade Jadranka Kosor u ime Republike Hrvatske, te šefovi država ili vlada zemalja članica Europske unije. Potpisivanje Ugovora obilježava kraj dugotrajnog procesa priprema za

pristupanje, okrunjenog završetkom šestogodišnjih pregovora u lipnju 2011. godine (MVEP, 2012.).

Prije potvrđivanja Ugovora o pristupanju Hrvatske EU morao se održati referendum i to u roku od 30 dana. To se dogodilo 22. siječnja 2012. godine kada je održan Referendum o pristupanju Hrvatske EU na kojem su građani odlučili o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj obitelji, tj. Europskoj uniji. Svi hrvatski državljani s pravom glasa odlučivali su na biračkim mjestima u zemlji i inozemstvu zaokruživanjem na glasačkom listiću „za“ ili „protiv“. Referendumsko pitanje glasillo je: „*Jeste li za članstvo RH u EU?*“ Za pozitivan ishod referenduma, tj. za odluku o udruživanju, bilo je potrebno da najmanje polovina plus jedan birač od ukupnog broja birača koji su pristupili referendumu valjano zaokruži „za“. Prema službenim potpunim rezultatima Državnog izbornog povjerenstva glasovanju je pristupilo 1.960.231 ili 43,51 %, a glasovalo je 1.959.564 birača. Važećim je utvrđeno 1.948.498 (99,4%) glasačkih listića. Nevažećim je proglašeno 11.066 - 0,56% glasačkih listića. „Za“ ulazak RH u EU glasovalo je 1.299.008 odnosno 66,27% birača, a „Protiv“ ulaska glasovalo je 649.490, odnosno 33,13% birača (MVEP, 2012.).

Dana 9. ožujka 2012. godine Sabor Republike Hrvatske jednoglasno je potvrdio pristupni ugovor između Hrvatske i Europske unije. Nakon dugotrajnog procesa i problema koje je Republika Hrvatska morala proći na svom putu prema EU, napokon je uspjela, te je 1. srpnja 2013. godine postala 28. članicom Europske obitelji, tj. Europske unije.

4. HRVATSKA U EUROPSKOJ UNIJI – PREDNOSTI I NEDOSTATCI

„*Ujedinjeni u različitosti*“ moto je Europske unije u kojoj se poštuje i promiče raznolikost nacionalnih identiteta država članica. To znači da i Hrvatska svojim jedinstvenim nacionalnim identitetom i posebnostima obogaćuje europsku raznolikost, a Hrvatski sudržavljeni u Uniji stekli identitet građana EU-a. Naš nacionalni identitet nije ni potisnut ni nadomješten europskim identitetom, upravo suprotno, hrvatski je identitet dopunio i obogatio europski, a hrvatski jezik postao je ravnopravni službeni jezik Europske unije. Kao europski građanin svaki hrvatski državljanin ima pravo slobodno putovati i živjeti na području svih država članica. Ima pravo glasa na lokalnim izborima u bilo kojoj državi članici u kojoj živi, može dobiti zaštitu veleposlanstva bilo koje države članice ukoliko nema hrvatskog veleposlanstva, u svim državama ne-članicama EU.

4.1. PREDNOSTI

Hrvatska, kao članica EU aktivno sudjeluje u donošenju odluka na europskoj razini, pri čemu vlastite interese može zastupati bolje nego što bi to bio slučaj da je ostala izvan Unije. U Vijeću EU, koje je uz Europski parlament zakonodavac Europske unije, pri raspodjeli glasova između država članica vodilo se računa da države s većim brojem stanovnika imaju veći broj glasova, ali ne strogo proporcionalno, pa je raspodjela glasova više prilagođena državama s manjim brojem stanovnika. Tako, na primjer, Njemačka koja ima 82 milijuna stanovnika ima 29 glasova, dok Danska, Irska, Litva, Slovačka i Finska imaju po 7 glasova, koliko ima i Hrvatska. Dakle nema bojazni da će Hrvatska biti preglasana ili da će njeni interesi biti zanemareni. Hrvatska je, kao i druge zemlje s relativno malim brojem stanovnika, zapravo na dobitku, ako pogledamo zastupljenost u Vijeću EU. Hrvatska je također zastupljena u drugim tijelima EU, i to sa 11 zastupnika u Europskom parlamentu, nakon izbora 25. svibnja 2014., te kao i druge članice, s jednim povjerenikom u Europskoj komisiji, po jednim sucem u Sudu Europske unije i Revizorskom sudu, a guverner Hrvatske narodne banke predstavlja Hrvatsku u Općem vijeću Europske središnje banke.

4.1.1. Financije

Što se tiče financija, članstvo u Europskoj uniji Hrvatskoj omogućuje korištenje EU fondova namijenjenih državama članicama (MVEP, 2014.), a koji su usmjereni na regionalni razvoj, prometnu infrastrukturu zaštitu okoliša, upravljanje granicom, poljoprivredu, a uključuju i izravna plaćanja poljoprivrednicima. Očekuje se da će Hrvatska biti neto primateljica proračunskih sredstava EU-a, tj. više će iz Uniji na proračuna primati nego što će u njega uplaćivati, kao što je to bio slučaj i s drugim zemljama članicama koje su ušle u EU 2004. godine. Za uspješno korištenje europskih sredstava potrebno je sudjelovanje svih sektora (MVEP, 2014.):

- ☐ poduzetnika koji će se javljati kao dobavljači i pružatelji usluga na projektima, ali i kao izravni korisnici sredstava za svoje projekte,
- ☐ neprofitnih organizacija,
- ☐ poljoprivrednih gospodarstava,
- ☐ jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- ☐ državnih
- ☐ institucija.

Učinkovito i kontrolirano trošenje tih sredstava pridonosi pozitivnim trendovima rasta i razvoja gospodarstva, društva i zemlje u cjelini.

4.1.2. Gospodarstvo

Što se tiče gospodarstva, Hrvatskom gospodarstvu otvoren je slobodan pristup europskom tržištu od 500 milijuna potrošača, što poduzetnicima omogućuje konkurentnije uvjete poslovanja i sniženje izlazne cijene proizvoda. Članstvo u EU za Hrvatsku znači sigurnost, jednaka pravila i okvire poslovanja za strane investitore, što utječe na povećanje investicija. Sve te promjene pozitivno će utjecati na gospodarski razvoj Hrvatske te pridonijeti višem životnom standardu i boljoj kupovnoj moći hrvatskih građana. Iskustva u prvim godinama članstva novih članica Europske unije, kao što su Češka, Poljska, Slovačka i druge države koje su 2004. postale članicama EU-a, govore o gospodarskom rastu, rastu BDP-a i izvoza te stvaranju novih radnih mjesta. Na primjer, prosječni BDP po glavi stanovnika u novim članicama porastao je sa 40% (uzmemo li prosjek „starih“

razvijenijih članica iz 1999. g.) na 52% 2008. godine, čime se postupno smanjuju razlike u razvijenosti između zapadne i istočne Europe.

4.1.3. Poljoprivreda

Ulaskom u EU Hrvatska se nije morala odreći svojih tradicionalnih proizvoda, kao što su slavonski kulen i šljivovica, paški baškotin, istarski pršut, varaždinsko zelje, vino dingač i drugi tradicionalni proizvodi, niti su nestali običaji kolinja ili pečenja rakijske za vlastite potrebe. Hrvatski poljoprivrednici mogu iz proračuna EU očekivati izravna plaćanja te potpore (MVEP, 2014.) za uređenje tržišta i ruralni razvoj. Iskustva novih članica EU pokazuju da su takvi primici, uz otvaranje velikog europskog tržišta njihovim poljoprivrednim proizvodima povećali prihode poljoprivrednika, u nekim slučajevima višestruko. Kada je riječ o poljoprivrednom zemljištu, Hrvatska je u pregovorima dogovorila prijelazno razdoblje u trajanju od 7 godina od dana pristupanja Europskoj uniji, tijekom kojega strani državljani neće moći kupiti poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj, a to će se razdoblje, bude li opravdane potrebe, moći produžiti još 3 godine.

4.1.4. Obrazovanje

Članstvo u EU-u nudi mogućnost raznovrsnijeg obrazovanja i veće mobilnosti mladih, putem korištenja programa EU-a namijenjenih obrazovanju, znanosti i istraživanju, kao što je na primjer program Erasmus. Također, povećale su se i gospodarske prednosti za mlade poduzetnike i zaposlenike koje se stječu otvaranjem tržišta Europske unije za hrvatske proizvode te poboljšanjem njihove kvalitete i konkurentnosti. Osim toga, širi se prostor zapošljavanja mladih putem veće mobilnosti radne snage koju omogućuje unutarnje tržište Europske unije, a time i stjecanje radnog iskustva koje se onda može korisno primijeniti kod kuće, istraživanju i mladima kao resursu Europske unije. Europska komisija je sve svoje inicijative za obrazovanje i usavršavanje okupila u jedinstveni program: Program za cjeloživotno učenje, a sastoji se od četiri potprograma - Comenius za škole, Erasmus za visoko školstvo, Leonardo da Vinci za strukovno obrazovanje i usavršavanje i Grundtvig za obrazovanje odraslih (<http://www.delhrv.ec.europa>, 07.06.2017.) Svaka država članica nadležna je za svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja, a EU je podupire u postavljanju zajedničkih ciljeva i širenju dobre prakse. Erasmus+ program predviđen je za pomoć mladima i poticanje aktivnog sudjelovanja u društvu. Programom se pomaže više

od 4 milijuna osoba, većinom mladih, da studiraju, osposobljavaju se i prikupljaju radno iskustvo ili volontiraju u inozemstvu. Osim toga, programom se pomaže 125 000 organizacija kako bi u suradnji sa srodnim organizacijama u drugim državama članicama modernizirale metode podučavanja i rad s mladima. Predviđa se da će se iz proračuna za ovaj program dodijeliti ukupno 14,7 milijardi eura (http://europa.eu/pol/educ/index_hr.htm, 07.06.2017.)

Turizam je posljednjih godina jedna od najdinamičnijih djelatnosti hrvatskog gospodarstva i ima vrlo važnu ulogu u većini zemalja Europske unije. To je djelatnost koja dovodi najviše novaca u proračun Republike Hrvatske, dok se broj dolazaka turista svake godine povećava. Pristupanje Europskoj uniji značajno utječe na turistički sektor i to na više načina. Članstvo u Europskoj uniji znači i veću konkurenciju i kvalitetu usluga što pozitivno utječe na imidž Hrvatske i njezin turizam. Članstvo pretpostavlja i primjenu strožih standarda, što uz povećanje koristi donosi i veće troškove poslovanja turističkog sektora. Turisti diljem svijeta imaju želju posjetiti razvijene zemlje sa bogatom turističkom ponudom koje su u Europskoj uniji. Konkurentnost hrvatskog turizma osrednja je, no članstvom u Europskoj uniji ona se povećava budući da u Europskoj uniji vrijede određeni standardi i pravila koja vode razvoju u skladu sa suvremenom turističkom potražnjom.

Jedan od važnijih ciljeva europske unije cjelogodišnje je turističko poslovanje, što je za Hrvatsku izuzetno važno. Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, osim što će poboljšati sliku Hrvatske, kroz različite će aktivnosti, inicijative, dodatne turističke sadržaje izvan glavne turističke sezone i politiku Unije, pozitivno utjecati na imidž Hrvatske. Ukupna razina usluživanja u ugostiteljstvu Hrvatske postupno bi se mogla izjednačavati sa onom u razvijenim članicama i to zbog pojačanog interesa globalnih hotelskih brendova, povećanih mogućnosti zapošljavanja i stjecanja radnih iskustava u drugim članicama Europske unije. Osim toga, Hrvatsku će s vremenom posjećivati ljudi veće kupovne moći, što predstavlja i mogućnost rasta cijena.

Europska unija određuje sve privredne grane pa tako i turizam. Vodi brigu o izbjegavanju štetnog utjecaja na okoliš, kulturnom nasljeđu te kvaliteti usluga putem zajedničke turističke politike kroz određena pravila i standarde o turizmu te na taj način utječe na razvoj turizma postojećih i novih članica Europske unije. Hrvatska bi postepeno mogla postati destinacija gdje će rasti potražnja turista srednje, više i visoke kupovne moći

tijekom cijele godine, na području cijele države. Da bi se to moglo postići, bitno je unaprijediti raznovrsnost turističkih proizvoda i odnos prema resursima te načinu korištenja prostora (Švaljek, 2007.).

4.1.5. Kohezijska politika

Kohezijska politika i pristup strukturnim fondovima i kohezijskom fondu nakon pristupanja hrvatske Europskoj uniji - investicijska politika EU-a kojom se promiče i podržava ukupan ravnomjeran razvoj država članica i njihovih regija te se smatra sinonimom regionalnoj politici EU-a. Ona podupire nastajanje novih radnih mjesta, konkurentnost, gospodarski rast, unapređenje kvalitete života te održivi razvoj.

Ova politika ima za cilj smanjivanje značajnih ekonomskih, socijalnih i teritorijalnih razlika koje postoje u europskim regijama. Stoga je značajan dio EU proračuna usmjeren na Kohezijsku politiku a ona je, nakon Zajedničke poljoprivredne politike, najznačajnija politika EU-a. Kohezijska politika preispituje se i redefinira od strane EU institucija svakih sedam godina. uredbe za novo financijsko razdoblje EU od 2014. do 2020. stupit će na snagu početkom 2014. godine a kroz Kohezijsku politiku provodi se i Strategija Europe 2020.

Strategija Europa 2020 ima za cilj pretvoriti EU u pametnu, održivu i uključivu ekonomiju koja će ostvarivati visoke stope zaposlenosti, produktivnosti i društvene povezanosti. Ciljevi Europa 2020 su sljedeći (Švaljek, 2007.):

- ☐ zapošljavanje - 75 % populacije u dobi između 20 i 64 godine trebalo bi biti zaposleno,
- ☐ inovacije - 3 % BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj,
- ☐ klimatske promjene – potrebno je ispuniti klimatsko - energetske ciljeve u odnosu na razine iz 1990. godine - 30 % ukoliko okolnosti dopuštaju, 20 % energije iz obnovljivih izvora te 20 % porast energetske učinkovitosti „20/20/20“ odnosno 20 % smanjenje emisije CO₂,
- ☐ obrazovanje - postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti terciarni (ili njemu odgovarajući) stupanj obrazovanja,

☐ siromaštvo - 20 milijuna manje ljudi treba biti u opasnosti od siromaštva.

Za provedbu Kohezijske politike nužno je definiranje NUTS II regija - Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku koje se utvrđuju prema broju stanovnika. Regija na NUTS II razini mora imati najmanje 800.000, a maksimalno 3 milijuna stanovnika. u razdoblju od 2014. do 2020. sredstva Kohezijske politike usmjeravat će se u tri skupine regija temeljeno na razini BDP-a po stanovniku u odnosu na prosjek EU27 na sljedeći način (Gelo, 2013.):

☐ "manje razvijene regije" - podrazumijevaju one regije čiji je BDP po stanovniku manji od 75 % prosjeka EU 27,

☐ "regije u tranziciji" - podrazumijevaju one regije čiji je BDP po stanovniku između 75 % i 90 % prosjeka EU 27,

☐ "razvijene regije" - podrazumijevaju one regije čiji je BDP po stanovniku preko 90 % prosjeka EU 27.

Ovisno o stupnju razvijenosti regije, postotak sufinanciranja na razini prioritetne osi unutar operativnog programa bit će drugačiji. Primjerice, predlaže se da postotak sufinanciranja u razvijenim regijama iznosi najviše 50 %, u regijama u tranziciji najviše 60 %, dok bi u manje razvijenim regijama postotak sufinanciranja na razini prioritetne osi pojedinog operativnog programa bio najviše 80-85 %. Za Kohezijski fond predlaže se najviša stopa sufinanciranja od 85 %.

Kao što je vidljivo iz Slike 5., Republika Hrvatska bit će podijeljena na dvije regije, a obje se ubrajaju u manje razvijene regije. Naime, regija Kontinentalna Hrvatska ostvaruje 64,1 % prosjeka BDP-a eu27, a Jadranska Hrvatska 62,1 % (Gelo, 2013.). Stoga se projekti iz cijele Hrvatske kvalificiraju za veći postotak sufinanciranja (Gelo, 2013.).

Predviđeni proračun za Kohezijsku politiku u razdoblju od 2014. do 2020. godine trebao bi iznositi oko 325 mlrd. EUR, odnosno 34 % ukupnog proračuna EU za navedeno razdoblje. Za provedbu Kohezijske politike na raspolaganju su tri fonda (Gelo, 2013.):⁹

☐ Europski fond za regionalni razvoj, eng. *European Regional Development Fund – ERDF*, za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u EU-u te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija,

⁹Ibidem., str. 194.-195.

- ☐ Europski socijalni fond, eng. *European Social Fund – ESF*, potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u EU,
- ☐ Kohezijski fond, eng. *Cohesion Fund - CF* cilja na države članice EU-a čiji je bruto nacionalni dohodak, eng. *Gross national income*, po stanovniku manji od 90 % prosjeka EU-a te financira projekte iz područja prometa i okoliša.

Slika 5 - NUTS II regije u Hrvatskoj

Izvor: Gelo R., Proces Pristupanja Hrvatske Europskoj uniji i strukturni fondovi u EU, 2013., str. 194.

Slika 6 - Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2014. do 2020. godine

Izvor: Gelo R., Proces Pristupanja Hrvatske Europskoj uniji i strukturni fondovi u EU, 2013., str. 195.

4.2. NEDOSTACI

Osim brojnih prednosti, članstvo u Europskoj uniji ima i nedostataka. Osim što su Europska unija i euro u najvećoj krizi od svog postanka, Hrvatska će morati uplaćivati određene iznose u proračun Europske unije, a već je u prvih šest mjeseci članstva uplatila 267,7 milijuna eura. Iako Hrvatska dobiva više sredstava nego što daje u proračun Europske unije, ukoliko neće valjano i pravilno pripremiti projekte i dokumentaciju, dobivena će sredstva morati vratiti. Upravo zbog spomenutog učinka krize, ne može se očekivati nagli gospodarski rast i povećanje trgovine. Nedostatak Europske unije u smislu sudjelovanja građana jest da su previše udaljeni od europske birokracije budući da mogu birati svoje predstavnike u Europskom parlamentu, no Europski parlament nema presudnu riječ u definiranju politika. Zbog otvaranja tržišta rada, Hrvatskoj prijeti „odljev mozgova“ što znači da će izgubiti određeni postotak visokokvalificirane radne snage koji će otići u druge, bolje stojeće zemlje Europske unije.

Članstvom u Europskoj uniji dodatno će porasti uvoz poljoprivrednih proizvoda iz drugih zemalja što bi moglo štetiti hrvatskim poljoprivrednicima. Osim toga, Hrvatska je morala

dogovoriti kvote za proizvodnju mlijeka i šećera, dok su ribolovci obvezni odustati od nekih tradicionalnih alata i načina ribolova. Za nisko konkurentne domaće tvrtke negativne posljedice moglo bi izazvati otvaranje prometnog tržišta konkurenciji iz Europske unije. Značajno poskupljenje cigareta moglo bi negativno utjecati na duhansku industriju, a do kraja 2017. godine Hrvatska mora početi oporezivati cigarete kao i sve ostale države članice Europske unije. Osim cigareta, očekuje se poskupljenje osnovnih proizvoda: kruh, mlijeko, novine, lijekovi, ali i knjige.

Osim navedenih prednosti što se tiče turizma, spomenutih kroz potpoglavlje 4.1., postoje i nedostaci koje za turizam Hrvatske donosi Europska unija, a to su povećanje troškova poslovanja u ugostiteljskoj djelatnosti zbog primjene strožih propisa, investiranje javnog sektora u komunalnu infrastrukturu što će se odraziti na povećanje poreza, poremećaj na tržištu rada zbog ulaska stranih pravnih osoba na hrvatsko tržište, povećanje stupnja izgrađenosti iznad razine dugoročne održivosti zbog pojačanog interesa stanovnika Europske unije za posjedovanjem nekretnina u Hrvatskoj, što podrazumijeva gubitak ekskluzivnosti destinacije, dok bi inozemna konkurencija, operativni standardi i kvaliteta menadžmenta mogla otežati poslovanje domaćih hotelskih kuća.

5. ŠTO SE PROMIJENILO I ŠTO JE NOVO ZA HRVATSKE GRAĐANE OD 1. SRPNJA 2013.?

Postali smo dio velike europske obitelji od 28 država članica, s više od 4 milijuna km i oko 508 milijuna stanovnika (MVEP, 2014.). Hrvatski predstavnici aktivno sudjeluju u donošenju odluka koje izravno utječu na svakodnevni život hrvatskih građana, kao što su energetika, promet, poljoprivreda i ribarstvo, zaštita okoliša, zaštita potrošača, obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje.

Članstvo u Europskoj uniji omogućuje mobilnost, odnosno mogućnost putovanja bez viza i putovnica. Za mlade, mobilnost znači jednostavniji pristup programima EU-a te mogućnost zapošljavanja u EU i bez posebnih radnih dozvola. Međutim, neke od članica su u prijelaznom razdoblju, a najdulje do 2020. g. zadržale obvezu izdavanja radnih dozvola za hrvatske državljane. To su: Austrija, Belgija, Cipar, Francuska, Grčka, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovenija, Španjolska, Velika Britanija (MVEP, 2014.).

Hrvatski građani mogu izravno utjecati na politiku Europske unije, glasovanjem i kandidiranjem na izborima za Europski parlament, ali i putem Europske građanske inicijative, kroz koju najmanje jedan milijun građana iz najmanje 7 od 28 članica može pozvati Europsku komisiju da podnese zakonodavni prijedlog u područjima u kojima EU ima zakonodavnu nadležnost. Bolja je zaštita prava potrošača, jača je kontrola kvalitete proizvoda, posebno kada je riječ o kvaliteti i sigurnosti hrane, a veće su mogućnosti pristupa informacijama o robama i uslugama na tržištu (MVEP, 2014.).

Članstvo Hrvatske u EU donosi značajne pomake nabolje u području zaštite okoliša zbog podizanja standarda, ali i uvođenja suvremene infrastrukture u sustavima gospodarenja otpadom i vodama te zaštiti zraka. To znači smanjenje onečišćenja okoliša, uređen sustav gospodarenja otpadom, bolje gospodarenje vodama, zaštitu zraka i bioraznolikosti. Visoki troškovi izgradnje javne infrastrukture i drugih investicija u cilju ispunjavanja okolišnih standarda EU-a iznositi će u idućih desetak godina oko 10 milijardi eura, ali će značajni dio biti pokriven iz strukturnih i Kohezijskog fonda EU.

Ulaskom u punopravno članstvo EU proširene su mogućnosti poslovanja poduzetnika na unutarnjem tržištu EU s više od pet stotina milijuna potrošača kao i na tržištima država s kojima EU ima sklopljene trgovinske sporazume. Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz europskih fondova. Za prvih šest mjeseci članstva Hrvatskoj je bilo na raspolaganju ukupno 800 milijuna eura, od čega je 449.40 milijuna eura namijenjeno za provedbu kohezijske politike. Ukupne alokacije, odnosno predviđena sredstva, za Hrvatsku iz europskih fondova za razdoblje financijske perspektive 2014.-2020. iznose nešto više od deset milijardi i dvjesto milijuna eura (MVEP, 2014.). To znači da će Hrvatskoj na raspolaganju biti preko milijardu eura godišnje, dok je u razdoblju prije članstva, kroz pretpristupne fondove EU, Hrvatskoj na raspolaganju bilo oko 100 milijuna eura godišnje. Istovremeno, godišnje uplate Hrvatske u europski proračun bit će na razini od oko 500 milijuna eura godišnje.

Članstvom u Europskoj uniji građanima je omogućeno (MVEP, 2014.):

- ☐ **Putovanje** u zemlje članice Europske unije samo **s osobnom iskaznicom**, ali onom izdanom nakon 1. siječnja 2003. godine,
- ☐ Vaš **kućni ljubimac** sa svojom putovnicom, u kojoj su evidentirana cijepjenja, može nesmetano putovati unutar EU-a. Ljubimci također moraju imati i mikročip koji očitava informacije o vlasniku,
- ☐ **Razgovori** mobilnim telefonima u **roamingu jeftiniji su**. EU je uvela ograničenje cijena roaminga: unutar EU (bez PDV-a) od 1. srpnja 2013. iznosi najviše 0,24 eura po minuti odlaznog poziva, 0,07 eura po minuti dolaznog poziva, 0,08 eura po SMS-u te 0,45 eura po megabajtu za prijenos podataka. Sljedeći je korak potpuno ukidanje roaminga za pozive, tekstualne poruke i mobilni podatkovni promet unutar EU, što se očekuje krajem 2015. godine,
- ☐ Veća prava na **naknadu u slučajevima kašnjenja vlakova ili zrakoplova**. U slučaju gubitka prtljage avioprijevoznik nadoknađuje do 1223 eura po komadu prijavljene prtljage, a željeznica do 330 eura po komadu ako ne možete dokazati vrijednost, a do 1300 eura po komadu ako možete dokazati vrijednost izgubljene prtljage primjerice slikom, računima i ostalim dokazima,
- ☐ **Slobodna kupovina** u bilo kojoj zemlji članici Unije **bez plaćanja carina**. Nema carine ni za robu naručenu poštanskim putem iz bilo koje druge države članice EU,

- ☐ **Kupiti automobil** u bilo kojoj državi članici **bez plaćanja carine**. PDV plaćate ako kupujete novi automobil ili rabljeni od ovlaštenog prodavača, a ako kupujete od privatne osobe, nema PDV-a. Plaćate trošarinu,
- ☐ Ako artikl koji ste kupili ne izgleda ili ne radi onako kako je predstavljeno ili ako nije zadovoljavajuće kvalitete, imate pravo **zamijeniti** ga bez dodatnih troškova, odnosno tražiti povrat novca ako se zamjena ne može obaviti u razumnom roku,
- ☐ Hrvatski građani mogu ishoditi **europsku vozačku dozvolu**. Nove vozačke dozvole koje izgledom i veličinom podsjećaju na osobnu iskaznicu zamijenit će stare najkasnije do 2033. godine,
- ☐ **Studiranje** pod istim uvjetima koje u bilo kojoj državi članici EU imaju i studenti državljanima te države članice,
- ☐ **Hrvatski jezik postao je 24. službeni jezik Europske unije** što znači da se institucijama i savjetodavnim tijelima EU-a možete obraćati na hrvatskom jeziku,
- ☐ Ukoliko posjedujete **Europsku karticu zdravstvenog osiguranja** imate pravo na hitne zdravstvene usluge na teret HZZO-a kao i građani države u kojoj ste se zatekli, odnosno u kojoj ste se ozlijedili ili razboljeli. Na primjer, budete li morali na hitnu operaciju dok se nalazite u drugoj državi članici, Europska zdravstvena iskaznica olakšava pokrivanje troškova operacije odnosno liječenja. Europsku karticu zdravstvenog osiguranja besplatno izdaje HZZO svakoj osiguranoj osobi koja to zatraži,
- ☐ Kao građani Europske unije u trećim zemljama, hrvatski građani imaju **pravo na konzularnu zaštitu** veleposlanstva ili konzulata bilo koje druge države članice EU-a, pod istim uvjetima kao i državljani te zemlje, ukoliko u toj državi Hrvatska nema službenog predstavništva,
- ☐ Ako živite u nekoj od zemalja EU-a imate **pravo glasa i kandidiranja na lokalnim i europskim izborima** koji se održavaju u toj zemlji, uz iste uvjete koji vrijede za njezine državljane,
- ☐ Ako sklopite **brak** na području bilo koje države članice EU-a automatski se priznaje u svim ostalim članicama,
- ☐ Ako kao radnik ili kao umirovljenik boravite u drugoj državi članici dulje od 5 godina u kontinuitetu imate pravo na **dobivanje stalnog boravišta**,
- ☐ Pozivanje službe za hitne slučajeve putem **broja 112**, koje je dostupno u cijeloj Europskoj uniji 24 sata dnevno, potpuno je besplatno.

6. ZAKLJUČAK

Mir i stabilnost prirodna je želja većine sadašnjih i budućih državljana Europske unije. Gospodarski prosperitet te rast uslijed sudjelovanja na unutarnjem tržištu Europske unije očekivana je korist novih država članica što omogućava dobrobit društva i povoljnije trgovinske odnose kao i privlačenje stranih investicija. Tako se broj država članica do danas od šest uvodnih proširio na dvadesetiosam. Prema osnivačkim ugovorima u Europsku ekonomsku zajednicu je mogla ući svaka demokratska europska država, te su to države shvatile kao poziv. Države koje su primljene u punopravno članstvo Europske unije morale su kao države kandidatkinje ispunjavati političke, gospodarske, pravne i administrativne kriterije kako bi postale punopravne članice Europske unije. Danas također postoji dosta zemalja koje su podnijele zahtjev za članstvo u Europsku uniju te još moraju ispunjavati sve potrebne kriterije. Posljednja država koja je ušla u Europsku uniju je Republika Hrvatska, koja je nakon dugih godina od dana predaje zahtjeva za članstvo i ispunjavanja svih kriterija 1. srpnja 2013. postala punopravna članica Europske unije. Ta godina će se uvijek pamtit i kao uspjeh za Republiku Hrvatsku jer je uspjela u svojem planu te postala dijelom Europske

obitelji. Pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji građanima se otvorilo puno mogućnosti za dobivanje novaca iz Europske unije putem raznih fondova. Članstvo u Europskoj uniji Hrvatskoj je donijelo velik broj promjena, a s vremenom će ih biti još više. Ulazak u Europsku uniju nameće određene norme ponašanja države, građana i gospodarskih subjekata, ali istodobno ostavlja dovoljno prostora za očuvanje nacionalnog identiteta brojnih hrvatskih posebnosti. Ulaskom u Europsku uniju, Hrvatska je počela primjenjivati zajedničke propise, provoditi zajedničke politike, trošiti zajednička sredstva fondova Europske unije i funkcionirati kao dio jedinstvenog tržišta od pola milijarde ljudi. Pristupanje sa sobom donosi i pravila igre koja na tom tržištu postoje, a koja treba poštivati.

Republika Hrvatska se niz godina pripremala za ulazak u Europsku uniju. Te pripreme obuhvaćale su zakonodavne i institucionalne prilagodbe koje se vidljivo odražavaju na naše gospodarstvo i društveno okruženje. Proces pristupanja zahtijevao je i ispunjavanje niza kriterija i obveza čime je Hrvatska radila na ostvarivanju istih prava koja imaju i ostali građani Europske unije, poput slobode da žive, rade i obrazuju se u drugim državama Europske unije. Ulaskom u Europsku uniju, Hrvatska je stekla brojne pogodnosti i prednosti, a bitno je istaknuti četiri temeljne slobode - sloboda kretanja roba, sloboda kretanja radnika, pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga te sloboda kretanja kapitala. Uključivanjem novih zemalja

Europska je unija dokazala da nije zatvoreni ekskluzivni klub i da je čak spremna riskirati uzimajući u svoje redove zemlje koje su po demokratskim tradicijama, karakteru nedavnih političkih sustava i stupnju razvijenosti daleko od većine starih članica EU. Neki analitičari smatraju da je time čitav proces, a posebice intencija stvaranja sve tješnje Unije, ugrožen, a pri tome svakako i usporen. No, čini se da planeri u Bruxellesu ne misle tako i da su određenim mehanizmima osigurali mogućnost da se Unija širi, ali da to širenje ne ide na štetu realizacije velikog projekta. Ono što je ipak sigurno je da će proces širenja teći dalje, uz sve prepreke na tom putu i unatoč njima, te da će imati svoje snažne zagovornike. Ideja europskog povezivanja sigurno će svojim primjerom i dostignućima zračiti i mnogo šire i bit će atraktivna za zemlje koje su na listi čekanja, ali i one druge koje u europskoj integraciji mogu nalaziti inspiraciju za svoje djelovanje.

Željka Krmpotić

LITERATURA

1. Gelo R., Proces Pristupanja Hrvatske Europskoj uniji i strukturni fondovi u EU, 2013.
2. Rudolfi D., Vrdoljak I., Europska unija i Republika Hrvatska, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2005.
3. Švaljek, S., Pristupanje Europskoj uniji: očekivani ekonomski učinci, Ekonomski institut, Zagreb, 2007.
4. Republika Hrvatska, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Hrvatska 28. članica Europske unije, Zagreb, travanj 2014.
5. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Pregovori o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, Tko, što, kako, zašto..., Zagreb, 2006.
6. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, „Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji“, Što donosi članstvo u Europskoj uniji - Pregled pregovaračkih poglavlja, 2012.
7. Europska unija, <http://www.enciklopedija.hr>., (01.06.2017.)
8. Hrvatski sabor, Europska unija, <http://www.sabor.hr>., (26.05.2017.)
9. Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, <https://hr.wikipedia>., (25.05.2017.)
10. Europska komisija, Što ja imam od toga? Mogućnost za obrazovanje, kulturu i mlade u Europskoj uniji, <http://www.delhrv.ec.europa>., (07.06.2017.)
11. Obrazovanje, osposobljavanje i mladi, http://europa.eu/pol/educ/index_hr.htm, (07.06.2017.)

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1 - Države članice EU.....	10
Slika 2 - Broj usklađenih zakona po godinama saziva.....	15
Slika 3 - Saborski dužnosnici u relevantnim saborskim radnim tijelima od početka pregovora do članstva u EU.....	17
Slika 4 - Otvaranje i zatvaranje pregovaračkih područja Republike Hrvatske za pristup u EU.....	20
Slika 5 - NUTS II regije u Hrvatskoj.....	33
Slika 6 - Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2014. do 2020. godine	34